

Eesti kõrgharidus rahvusvahelise malli all

Arusaamad ärihariduse akrediteerimisest on mitmetahulised. Ülikooli poolt vaadatuna on eelkõige tegemist prestiiži tõstva ja kvaliteedi tõusu soodustava asjaga. Mida rohkem ripub rektori kabinetis ihaldusväärseid akrediteerimistunnistusi, seda tunnustatum on ülikool. Kuna akrediteerimiskomisjon käitub pigem konsultandi kui revidendina, siis annab iga akrediteerimine ülikoolile uusi ideid. Üliõpilase ja tööandja seisukohalt aitab akrediteerimine eraldada teri sõkaldest. Riiklikus plaanis on akrediteerimine üks hariduse juhtimise meetod ning rahvusvaheliselt aitab see otsustada, “kes kellega käib”.

Eestis on akrediteerimisega tegeldud edukalt hulk aastaid ja varsti on ring peal enamikul õppekavadel. Lõviosa õppekavadest on täielikult akrediteeritud, mõned tingimisi, mõned on saanud eitava vastuse. Aeg on mõelda, mis saab edasi. Erilisi alternatiive meil tõenäoliselt pole. Eestit külastanud välisdelegatsioonide aruannetest vilksab tihti läbi lause – sellel või teisel ülikoolil on kohalik akrediteering, mida tõlgendatakse kui akrediteerimise madalaimat järku.

Kui Eesti ülikoolide ees seisab rahvusvahelise akrediteerimise tee, siis on oluline teada, missugused on meie

Madis Habakuk
Kõrgema Kommertsikooli president

võimalused ja kuidas Eesti akrediteerimissüsteem sobib kokku rahvusvaheliste nõuetega.

Akrediteerimisprotseduur võib kesta aastaid

Kõige soliidsemaks äriharidust akrediteerivaks organisatsiooniks maailmas loetakse Ameerika Äriülikoolide Liitu (AACSB), mis aastakümneid tegutses vaid Põhja-Ameerikas, kuid viimasel ajal on tegevust laiendanud. Ihaldusväärsuselt teisel kohal on Euroopa Äriülikoolide Liit (EFMD), mis on tänaseks akrediteerinud vaid 17 äriülikooli ning nende hulgas ei ole ühtegi Kesk- ja Ida-Euroopast. Kolmest katsetajast (Sloveenia, Peterburi ja Varssavi) on kaks esimest juba saanud eitava vastuse, kolmandal on seni positiivne, kuid mittelõplik vastus.

EFMD akrediteerimisprotseduur on nii pikk, et võib kesta aastaid. See algab strateegilise auditiga, mille on praeguseks läbinud viis Kesk- ja Ida-

Euroopa äriülikooli, sh Eesti Kõrgem Kommertsikool. Järgneb kaheetapiline akrediteerimine.

Suuri ja põhimõttelisi erinevusi Eesti ja rahvusvaheliste akrediteerimissüsteemide vahel ei ole. Siiski on üsna olulisi erinevusi rõhuasetustes. Näiteks on Eestis valdav arvamus, et akrediteerimisel on kõige tähtsamad kriteeriumid teaduskraadiga õppejõud ja teaduslik uurimistöö. EFMD peab aga kõige olulisemaks ülikooli sidemeid tulevaste tööandjatega, s.o korporatiivse maailmaga, ja rahvusvahelist koostööd.

Äriülikooli klassifitseeritakse teadusliku uurimise ülikoolideks ja õpetavateks ülikoolideks (*research universities and teaching universities*). USAs, kus akrediteerimissüsteem on kõige suuremate kogemustega ja peale akrediteerimise pannakse paremaid ülikooli ka paremusjärjestusse, võib number 1 olla nii teadusliku uurimise ülikool kui ka õpetav ülikool. Tunnustatud teadusuurimise ülikoolideks on näiteks Harvard, Stanford, MIT, ja päris mitmete õppekavade osas on need ülikoolid kõrgetel kohtadel. Samas aga on nn õpetav ülikool Babson College USA parim ettevõtluse õppekava osas ja eespool nimetatud suured uurivad ülikoolid jäävad tahapoole. Õppejõudude osa õppekavade akrediteerimisel hinnatak-

se USAs küll väga oluliseks, kuid mitte nii tähtsaks kui Eestis, sest eriti uurivates ülikoolides tipp-professorid õppeprotsessis peaaegu ei osale.

Diplomit ei saa enne, kui oled õppinud välismaal

Sidemete tähtsustamine korporatiivse maailmaga tuleneb selle järjest kiiremast muutumisest. Üha kiiremini tekitavad uued tööstusharud, tööjõuturu struktuur muutub mitte enam kümnete aastatega, vaid aastaga. Näiteks virtuaalarid, telekommunikatsioon ja infotehnoloogia muudavad tööjõuturgu sedavõrd kiiresti, et ülikoolidel on raske järele jõuda. Side korporatiivse maailmaga tähtsustub eeldusel, et mida tihedam side, seda paremini adapteerub ülikool korporatiivse maailmaga. Ikka enam ja enam äriülikooli osale tehnoloogiakülades.

Ülitähtsaks peetakse rahvusvahelistumist. Euroopa heades äriülikoolides ei saa teatud erialadel diplomit enne, kui tudeng on õppinud vähemalt ühe semestri mõnes välismaa ülikoolis. Sellest sügisest kehtestab ka Kõrgem Kommertsikool nõude, et rahvusvahelise ärijuhtimise eriala esimesele kursusele õppima asujad ei saa diplomit enne, kui nad on vähemalt ühe semestri õppinud välisülikoolis.